

Nr 45.

Ankom till riksdagens kansli den 14 mars 1945 kl. 11 fm.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående dispositionen av vissa å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppförda anslag.

(3:e avd.)

I propositionen nr 55 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 2 februari 1945, föreslagit riksdagen medgiva, att det å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppförda anslaget till Bidrag till inrättande av pensionärshem samt det å samma stat uppförda anslaget till Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet — i den mån detsamma ej redan disponerats — må av Kungl. Maj:t tagas i anspråk för de med anslagen avsedda ändamålen.

För förbättrande av bostadsförhållandena har riksdagen å riksstaten för innevarande budgetår anvisat, bland annat, dels å driftbudgeten under femte huvudtiteln till Bidrag till inrättande av pensionärshem ett reservationsanslag av 6 000 000 kronor, dels ock å kapitalbudgeten under fonden för låneunderstöd till Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet ett investeringsanslag av 80 000 000 kronor. Vidare har riksdagen å allmän beredskapsstat II för samma budgetår uppfört för förstnämnda ändamål ett anslag av 3 000 000 kronor samt för sistnämnda ändamål ett anslag av 80 000 000 kronor. Genom särskilda beslut den 22 juni, den 1 september och den 24 november 1944 har Kungl. Maj:t ställt förevarande å riksstaten anvisade anslag i sin helhet till förfogande, att disponeras för de med anslagen avsedda ändamålen.

I skrivelse den 20 november 1944 har *statens byggnadslånebyrå* gjort framställning rörande ianspråktagande jämväl av förenämnda å allmän beredskapsstat II uppförda anslag. Byggnadslånebyrån har därvid — under framhållande, bland annat, att vid bifall till de ansökningar, som av byrån tillstyrkts under tiden fram till den 15 november 1944, å det å riksstaten uppförda anslaget till bidrag till upprättande av pensionärshem skulle återstå något över 400 000 kronor ävensom att byrån fram till den 1 november 1944 beviljat tertiärlån å tillhopa 61,4 miljoner kronor — hemställt, att Kungl. Maj:t måtte dels ställa de å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppförda anslagen till Bidrag till inrättande av pensionärshem samt Tertiärlån till viss bostadsbygg-

nadsverksamhet till statskontorets förfogande, dels ock anbefalla statskontoret att tills vidare disponera det förra anslaget i dess helhet samt av det senare anslaget ett belopp av högst 40 miljoner kronor.

Departementschefen har anfört följande.

Anslagen till bostadsändamål å gällande riksstat beräknades med utgångspunkt från ett lägenhetstillskott av omkring 30 000 lägenheter under ett vart av åren 1944 och 1945. Vid äskandet av anslag å allmän beredskapsstat för budgetåret 1944/45 (propositionen nr 281/1944) uppfördes emellertid å allmän beredskapsstat II anslag, som avsågo att möjliggöra en nyproduktion av omkring 40 000 lägenheter. Sistnämnda anslag ansågos med hänsyn till läget på bostadsmarknaden böra få tagas i anspråk vid en eventuell lättnad i materielförsörjningsläget.

Tillgången på byggnadsmateriel har under det senast förflutna året varit relativt tillfredsställande och möjliggjort en nyproduktion av omkring 38 000 lägenheter. Materielltillgången är emellertid alltfjämt så begränsad och utsikterna för den närmaste framtiden så pass ovissa att den största försiktighet måste iakttagas vid planläggningen av investeringsverksamheten. I synnerhet den knappa bränsleförsörjningen kan antagas komma att så småningom öva ett ogynnsamt inflytande på produktionen av vissa slag av byggnadsmateriel. Emellertid är angelägenheten av att utnyttja alla föreliggande möjligheter att lätta bostadsbristen ur ekonomiska såväl som sociala synpunkter så betydande, att bostadsproduktionen framstår som ett av de investeringsområden, vilka i första hand böra tillgodoses. Verkställda undersökningar ge vid handen, att materielltillgången medger att detta sker i den av byggnadslånebyrån avsedda omfattningen.

Vissa av de å allmän beredskapsstat II uppförda anslagen ha redan tagits i anspråk. Sålunda ha anslagen till Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer (15 miljoner), Tilläggs lån till viss bostadsbyggnadsverksamhet (3 miljoner) samt Lån för uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder (2 miljoner) disponerats för de med anslagen avsedda ändamålen. Byggnadslånebyrån har nu hemställt, att jämväl anslagen å nämnda beredskapsstat till Bidrag till inrättande av pensionärshem å 3 miljoner kronor samt Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet å 80 miljoner kronor måtte ställas till förfogande. Med hänsyn till vad jag nyss anfört och på av byrån åberopade skäl vill jag tillstyrka, att så sker. Medels anvisningens omfattning samt de ovissa utsikterna i fråga om materielförsörjningen synas mig dock böra föranleda att frågan underställes riksdagens prövning. Emellertid vill jag anmäla, att, då de medel, som tidigare ställts till förfogande för beviljande av tertiärlån, nu förbrukats och då ett avbrott i långivningen i avbidan på riksdagens beslut skulle komma mycket olägligt, Kungl. Maj:t på min hemställan denna dag disponerat ett belopp av 10 miljoner kronor av sistnämnda anslag för utlämnande av ytterligare tertiärlån intill dess riksdagen fattat beslut i ärendet.

Vidare vill jag anmäla, att enligt vad egnahemsstyrelsen upplyst de å riksdagen uppförda anslagen för främjande av landsbygdens bostadsförsörjning i det närmaste äro förbrukade, varför behov kan uppkomma att taga i anspråk jämväl de å allmän beredskapsstat II för dylikt ändamål uppförda anslagen. Därest så anses böra ske, torde emellertid frågan härom sedermera underställas riksdagens prövning.

Utskottet. Departementschefen har meddelat, att vissa av de å allmän beredskapsstat II uppförda anslagen för bostadsbyggnadsändamål redan tagits i anspråk, nämligen anslagen till Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer, Tillägglån till viss bostadsbyggnadsverksamhet samt Lån för uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder. Den nu aktuella frågan om ianspråktagande av de på samma beredskapsstat uppförda anslagen till Bidrag till inrättande av pensionärshem å 3 000 000 kronor och till Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet å 80 000 000 kronor har Kungl. Maj:t med hänsyn till medelsanvisningens omfattning och de ovissa utsikterna i fråga om materielförsörjningen ansett böra underställas riksdagens prövning.

Enligt vad utskottet inhämtat är jämväl ett förslag från egnahemsstyrelsen om ianspråktagande av de å allmän beredskapsstat II för främjande av landsbygdens bostadsförsörjning uppförda anslagen för närvarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning. I anledning härav vill utskottet erinra, att fjolårets riksdag beträffande bostadsprogrammet ansåg sig böra framhålla angelägenheten av att det program, som upplagts för landsbygdens del, icke vid svår materiellknapphet komme i efterhand i förhållande till bostadsprogrammet i sådana tätorter, som icke lida av bostadsbrist. Vad riksdagen sålunda anfört äger alltså oförändrad giltighet.

Vad det nu föreliggande förslaget angår äro de medel, som anvisats å riksstaten för beviljande av tertiärlån, helt förbrukade. Med hänsyn till angelägenheten av att undvika avbrott i nämnda långivning och i stödverksamheten för inrättande av pensionärshem tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts proposition.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må medgiva, att det å allmän beredskapsstat II för budgetåret 1944/45 uppförda anslaget till Bidrag till inrättande av pensionärshem samt det å samma stat uppförda anslaget till Tertiärlån till viss bostadsbyggnadsverksamhet — i den mån detsamma ej redan disponerats — må av Kungl. Maj:t tagas i anspråk för de med anslagen avsedda ändamålen.

Stockholm den 13 mars 1945.

På statsutskottets vägnar:

ALGOT TÖRNKVIST.

Närvarande: se under utlåtandet nr 42.